Ilie Serbanescu: Din punct de vedere economic, Romania a disparut!

"… Imi pare foarte rau, dar Romania mai este la ora actuala doar asa… un concept. Acum este mai mult un teritoriu. Ce evolutie vor avea lucrurile pe acest teritoriu, nu pot sa spun. Nu depinde de Romania. Nu vad o solutie romaneasca.
…Va fi o problema din cauza scumpirii valorii si a raritatii banului, iar nota aceasta de plata se va raspandi in economie, prin caderea leului si scumpirea creditului. Amandoua vor impinge preturile in sus. E simplu, nu trebuie sa fii economist pentru a intelege acest mecanism. Iar situatia va fi destul de grea si pentru ca genul de indatorare pe care o are Romania este cel mai cu ponoase, pentru ca cea mai indatorata este populatia insasi. "

"Argumentul ca trebuia sa privatizam, pentru ca statul s-a dovedit un administrator prost, e valabil doar pana la un punct. Pentru ca, in primul rand, daca administratorul e prost si sunt unii care fura, trebuie sa desfiintezi hotii nu statul, si in al doilea rand, daca nu esti macar o piesa dintr-o retea multinationala, nu mai ai nicio sansa… Totodata, nu vad de ce trebuia sa fie privatizat Petrom-ul, distributiile de gaze si electricitate, unde clienti ai oricum, unde piata exista oricum si unde cei care au venit, nu au venit cu nicio investitie. Isi iau doar profit. "

- Mandatul lui Tariceanu se apropie de final. A fost un madat de succes… sau nu?
- Dupa parerea mea nu a fost un mandat de succes, cu toate ca nivelul de trai a crescut. Asta este cert, nu o arata numai cifrele ci si viata… Din pacate, nivelul de trai a crescut pe credit si indeosebi pe credit din import, iar acest lucru reprezinta destabilizarea si dezarticularea economiei. Creditul, indiferent sub ce forma este el, trebuie dat inapoi. Si datul acesta inapoi inseamna ca va trebui sa scadem si nivelul de trai, acela care acum a crescut, caci atunci cand incepi sa dai banii inapoi, se plateste de undeva si se plateste din ceea ce ai. Asa, la nesfarsit, ca vom primi iar credite, asta e foarte putin probabil, mai ales in conditiile crizei actuale internationale, cu care Romania nu are legatura dar ale carei consecinte le va prelua fara indoiala. In conditii de criza, banul e cautat, deci banul devine mai rar si mai scump. Si o tara cum este Romania, care are un deficit extern in echivalent PIB de 14%… Ceva imens!…

- Guvernantii nu par sa-si faca probleme. Este "fluturata" doar cresterea economica.
- Va fi o problema din cauza scumpirii valorii si a raritatii banului, iar nota aceasta de plata se va raspandi in economie, prin caderea leului si scumpirea creditului. Amandoua vor impinge preturile in sus. E simplu, nu trebuie sa fii economist pentru a intelege acest mecanism. Iar situatia va fi destul de grea si pentru ca genul de indatorare pe care o are Romania este cel mai cu ponoase, pentru ca cea mai indatorata este populatia insasi. Creditul in Romania nu este dominat de "creditul corporate" – acordat companiilor –. Acela produce cresterea economica, deoarece se duce in productie. In schimb, creditul catre populatie se duce catre consum. Putem spune ca cea mai buna componenta a sa este creditul imobiliar, dar grosul creditului pentru populatie este de consum, adica pentru bunuri a caror valoare scade exact din momentul achizitionarii. Deci, este vorba de un gen de crestere economica dar aceasta nu duce la dezvoltare. Asta este un lucru clar. Se vede pe strada. Romania vrea sa faca

economie, fara economie reala… Industria a distrus-o - aia cata era, alta nu a mai pus in loc - de agricultura nu mai spun… Este o economie in care se fac importuri fara sa se faca exporturi, fara infrastructura rutiera si feroviara, ce sa mai spun de infrastructura sociala… Oamenii traiesc in majoritate in blocurile facute pe vremea comunismului, merg cu metroul din vremea comunismului… Am ajuns sa ne laudam cu singurul obiectiv turistic din Bucuresti… casa – zisa a Poporului… Altceva nu mai avem de aratat. Parcurile le-am daramat…

- Si ce-ar fi de facut?
- Nu este nimic de facut, pentru ca toata clasa politica, de la Stanga la Dreapta, a fost la guvernare si a dovedit ca nu este in stare sa faca nimic altceva decat tot jaf.

Programele de guvernare ale partidelor – povesti!
- Dintre programele de guvernare ale partidelor vi se pare vreunul realist?
- Sunt povesti! S-au scapat complet caii, nu mai au nicio raportare si racordare la adevaratele realitati. Din pacate, toata lumea critica guvernul Tariceanu, dar ia de bun ce a facut guvernul Tariceanu. Toti vor sa imparta bugetul pe care l-a creat guvernul Tariceanu, fara sa spuna baietii ca… din pacate, cresterea economica este foarte buna, foarte frumoasa, dar este nesanatoasa. Ca s-a facut numai pe consum din import. La noi nu creste productia, cat creste consumul. Si atunci, productia neputand tine pasul cu consumul, decalajul acesta se mareste tot timpul si avem mereu mai mult de platit unora, care deocamdata au interes sa bage bani aici. Dar cand nu vor mai avea interes…

- Nu au ridicat multinationalele economia romaneasca?
- Multinationalele sunt cele care au produs aceasta situatie. Acum 5 ani, in 2003, cand nu erau practic investitii straine in Romania, deficitul extern era doar de 5 % echivalent PIB. A crescut de 3 ori in cinci ani. Sa nu ne amagim. Prostiile acestea, ca noi nu suntem in stare, ca noi… sunt povesti, pentru ca noi am plecat din economie. Le-am lasat-o lor. Ei au cascat deficitul, pentru ca acesta le este interesul. Deocamdata orice investitie care se face in tarile… bananiere, cum este si Romania, cel putin intr-o prima faza, creeaza mai mult import decat export. In Romania poate si mai grav decat in alte tari bananiere. Romania fiind o tara bananiera speciala, care nu produce banane, in rest totul este congruent cu analizele care se potrivesc unei tari bananiere. Grosul investitiilor straine s-a dus in trei sectoare – banci, retail si in imobiliar. Toate acestea nu au nicio legatura nici cu productia, nici cu exportul. Sa nu ne miram ca au creat acest decalaj imens intre exporturi si importuri. Iar cei care au venit in productie au facut doar preluari. In tot ce se poate numi economie reala s-au facut preluari si nu investitii reale de la inceput. Asta, de asemenea, creeaza dezechilibre, in sensul ca doar te inlocuieste pe tine si nu creeaza o industrie noua. Adaus? – Nimic!

Romania a ajuns la 65 mld euro datorie externa
- Si atunci, de ce am privatizat industria?
- Argumentul ca trebuia sa privatizam, pentru ca statul s-a dovedit un administrator prost, e valabil doar pana la un punct. Pentru ca, in primul rand, daca administratorul e prost si sunt unii care fura, trebuie sa desfiintezi hotii nu statul, si in al doilea rand, daca nu esti macar o piesa dintr-o retea multinationala, nu mai ai nicio sansa… Totodata, nu vad de ce trebuia sa fie privatizat Petrom-ul, distributiile de gaze si electricitate, unde clienti ai oricum, unde piata exista oricum si unde cei care au venit, nu au venit cu nicio investitie. Isi iau doar profit. Sunt aspecte foarte clare de dezbatut

in aceasta problema. De altfel, se vede foarte clar care sunt rezultatele… un deficit extern, care, culmea, este in contul Romaniei dar este facut de reprezentatii multinationalelor. Romania a ajuns la vreo 65 mld euro datorie externa, din care 25 mld este a bancilor. Acestia sunt bani luati cu imprumut de subsidiarele locale ale bancilor-mama multinationale. Bani adusi aici ca sa fie imprumutati aici, pentru ca aici era piata de imprumut, in sensul ca era potential de crestere.

- Si nu existau depozite, nu erau lichiditati pe piata bancara romaneasca?…
- Existau depozite, dar bancile n-aveau niciun interes vizavi de banii de aici. Asta si explica faptul ca Banca Nationala a fost un fel de papusa. Nu a ascultat-o nimeni. Ea a tot marit dobanda, ca sa opreasca creditarea aceasta fulminanta, dar cine asculta de Banca Nationala? Acum se schimba lucrurile din acest punct de vedere. In momentul in care este criza, banii pleaca sa apere redutele principale, care nu sunt in Romania. Si, probabil ca nu vor mai trimite bani si, de acum incolo, o sa se mearga dupa banul romanesc. O sa mai creasca dobanzile si la depozite. Dar, pana acuma, nu aveau nevoie de banii nostri. Puteau sa creasca dobanzile de la credite dar practicau niste dobanzi derizorii la depozite. Au avut niste profituri uriase, care nu se realizeaza decat in tarile de tip bananier. Si au avut tot timpul interes sa creasca acest credit intern, deoarece acesta a generat consum, deci import. Dezechilibrul s-a produs pe vremea guvernului Tariceanu. Nu stiu daca din cauza lor… Sunt necesare studii pentru a da un verdict… daca se datoreaza cotei unice, daca nu e sau e vorba de alt motiv, daca sunt "baietii destepti" care au pus si ei mana la aceasta poveste. Dar, dupa parerea mea, cresterea economica nu este indigena, este generata de capitalul strain si deficitul extern pe seama caruia a existat cresterea e generat tot de capitalul strain.

- Dar exista si teoria inversa cum, ca, din cauza crizei internationale, multinationalele vor investi pe plan local, transferand din tarile de origine…
- In perioadele de criza, banii se duc sa apere redutele principale. Dar… Exista cazuri si cazuri, exista mii de entitati private care-si au propriile lor strategii, nu poti generaliza. Este insa greu de crezut ca in momente de criza ei isi vor lua de la gura bani pentru a-i aduce aici. Pe de alta parte, este posibil ca pentru a face profit sa vina aici, la ei este mai greu sa faci profit. Nu intamplator vin aici – forta de munca este mai ieftina, nimeni nu le spune nici pas, ceea ce dincolo este imposibil, aici este permis, nu-i atinge nimeni. Daca esti strain in Romania, esti bibelou de portelan! Totusi, teza ca vor veni numai aici, abandonandu-si propriile lor redute este o prostie. Caderea actuala a leului arata ca nu este asa. Arata ca oamenii parasesc scena de aici ca sa se apere acolo. Deocamdata, situatia e cam albastra. Nu ca ar fi apocaliptica, dar sa te bazezi pe presupuneri…? Nu se poate face o economie bazata pe presupuneri.

- Este benefica interventia statului pentru stoparea crizei?
- E nevoie de interventia statului. Toate aceste povesti cu economia de piata libera, cu capitalul privat care regleaza… sunt niste baliverne de ametit tarile bananiere. Cand au fost la ananghie, toti au apelat la stat. Nu ma feresc sa spun ca teoria marxista cu referire la capitalismul monopolist se adevereste pana in ultimele fibre la noi. Dar, acum nu mai sunt marxisti… s-au dedulcit la fructele capitalismului salbatic. In ce priveste interventia statului in Romania, foarte bine, sa intervina, numai ca statul, si sa vrea sa schimbam calimera, n-are cum. N-are cine! Romania a disparut! Economic, Romania a disparut! Ea nu mai are decat Buget. Si nu totul se poate face cu Buget. Mai trebuie sa ai parghii, sa ai jucatori. Romania nu are jucatori. Ca sa nu mai vorbim ca, pentru a rezista si castiga ceva din competitia mondiala, iti trebuie campioni. Iar

Romania nu are nici jucatori. Pentru ca toate companiile cu care ne laudam acum, fac propria lor politica… Petrom-ul face politica de la Cotroceni? Sa fim seriosi!

<u>70% din investitiile publice se fura</u>

- O solutie ar fi orientarea veniturilor bugetare inspre investitii?

- Da, in investitii publice, numai ca problema cu investitiile publice este ca se fura cam 70%. Cu cat vom da mai mult, cu atat vom ingrasa niste oameni.

- Si atunci, ne-ar trebui niste reglementari suplimentare, transparenta mai mare?…

- Nu exista nicio solutie. Romania nu mai exista. Imi pare foarte rau, dar Romania mai este la ora actuala doar asa… un concept. Acum este mai mult un teritoriu. Ce evolutie vor avea lucrurile pe acest teritoriu, nu pot sa spun. Nu depinde de Romania. Nu vad o solutie romaneasca. Poate ca multinationalele care sunt aici sa aiba interes ca acest teritoriu sa nu cada. Da, dar trebuie sa fie foarte clar, ca multinationalele de aici, mai mult sau mai putin grozave, nu or sa construiasca nici spitale, nici scoli, nu or sa reabiliteze ele caile ferate. Pentru ca nu este treaba lor. Cand or sa vada ca nu se mai poate, or sa plece.

- Afirmatia guvernatorului BNR, referitoare la faptul ca aceasta criza va ocoli Romania, este realista?

- Este posibil sa nu afecteze Romania decat indirect. Isarescu s-a referit doar la partea directa. In Romania nu se fac operatiuni de genul celor speculative, care au cazut in USA, deci nu ajunge si la noi pe canalul acesta. Dar ajunge, asa cum a spus si el, indirect – banul devine mai rar si mai scump si ne afecteaza si pe noi.

<u>Leul are atarnata de “coada” o piatra de moara, care este deficitul extern imens</u>

- Cum previzionati evolutia leului?

- La o asa previziune nu ma angajez pentru ca nu sunt nici guru, nici un institut de cercetari. Sunt doar un om realist, care spune ca leul are atarnata de “coada” o piatra de moara, care este deficitul extern imens. Deci, el nu are cum sa mearga in sus. Ca mai merge uneori si in sus… dar… Eu am spus asta si cand era “leul rege”, la o cota de 3,1… Dupa patru luni de zile era deja la 3,7. Si nu pentru ca eram eu destept, dar ma uit la fundamentele economice. Teoria economica spune ca, pana la urma, economia se aliniaza la fundamentele sale. Deci o moneda poate sa fie breaza un timp, sau chiar mai mult timp, daca si economia este breaza. Daca nu, se va acomoda cu fundamentele economice, adica acest deficit pe care nu l-am inventat eu, nu l-am masurat eu, sunt statisticile care vorbesc.

- Sunt voci care cer demisia Guvernului Tariceanu…

- Si? Il dam pe Tariceanu jos si ce facem? Cineva trebuie sa asigure continuitatea pana la alegeri.

- Si dupa alegeri? Ce se va intampla daca aceste masuri legislative referitoare la cresteri ale veniturilor nu vor putea fi puse in practica de viitorul Executiv?

- Ar trebui sa-i intrebati pe cei care arunca cu masuri din acestea aiurite. De fapt, e foarte simplu. Ori se maresc impozitele, pentru a acoperi aceste - sa le zicem - “pomeni electorale” de acum, ori se dau bani de la investitii. Adica, se vor face si mai putine investitii publice decat s-au facut pana acum. N-ar fi o mare diferenta, ca nici pana acum nu s-a facut mai nimic. Asta este grav. Incheiem 10 ani de crestere

economica sub trei guvernari si economia nu se alege cu nimic. Doar cu niste cresteri de salarii si de pensii, o crestere a nivelului de trai, reala acum, dar foarte improbabila in viitor. Pentru ca, daca totul se scumpeste si creditul se scumpeste, atunci… se termina cu toata povestea asta. Daca faceam niste autostrazi, macar ramaneam cu ele. Nu avem nici infrastrucutura rutiera, nici feroviara, nici sociala. Ati vazut vreo sala de spectacol, vreun stadion… construite pe vremea post-decembrismului victorios? Si avem nevoie de spitale, de scoli, de sosele… 50% din Romanica noastra traieste fara canalizare. Aici statul are ce sa faca. Este treaba domeniului public. Pe care noi nu facem decat sa-l ciopartim, sa-l terfelim, sa-l furam. Si sa facem vile pe seama domeniului public, ca doar n-o sa facem pe seama banului propriu! Si nici macar nu este vorba de afaceristi. Aia sunt niste banditi! Care iau din domeniul public si-si fac pentru ei. Simplu. Daca genul acesta de economie si societate are perspective… atunci m-am inselat eu. Dar, am impresia ca aceasta criza internationala atrage atentia ca nu se poate numai cu specualtii.

Migratia fortei de munca este o rusine!

- Migratia fortei de munca este o solutie buna pentru economia romaneasca?

- Migratia fortei de munca este o rusine! O tragedie, al carui act final nu s-a jucat si nu se stie exact ce se va intampla. Pentru ca cei care aveau o pregatire au plecat si nu se vor mai intoarce niciodata. Decat cu mici exceptii. Se vor intoarce insa cei necalificati, pentru ca ei vor fi cei mai afectati de criza care bantuie in tot Occidentul, indeosebi in tarile unde s-au aciuit – Italia si Spania. Iar Romania nu-i pregatita sa-i primeasca. A fost o bucurie ca oamenii acestia au plecat, ca am scapat de niste presiuni, care sunt pe termen lung. Acum, s-a lansat ideea ca ar fi o grava criza de personal, dar nimeni nu a facut niste studii sa vada exact in ce domeniu. Si am impresia ca sunt doar generalizari prostesti, ale unor segmente, ca de pilda constructiile. Unde, insa, nu se stie daca va mai fi si in viitor un deficit al fortei de munca, in cazul in care criza va afecta si Romania. Deficitul acesta de forta de munca a aparut in raport cu ceea ce s-a intamplat in ultimul an, pentru ca a crescut segmentul acesta si nu au avut de unde sa aduca meseriasi. Dar ce se va intampla de acum incolo? Va mai fi nevoie? Nu stie nimeni ce se va face cu acesti oameni atunci cand se vor intoarce. Exista gradinite pentru copiii care se intorc? Exista scoli pentru ei? Este o chestiune complicata.

- Oficialii spun ca economiile capsunarilor sustin dezvoltarea economica…

- Da, se tot spune ca banul lor sustine dezvoltarea tarii, acopera deficitul extern, ca ei sunt “cel mai mare investitor” si alte aiureli din acestea… Si spun ca sunt baliverne, caci banul lor se duce direct in consum. Ajunge banul in tara la familiile celor plecati, iar cei din tara fug imediat la hiper-marketuri, unde il cheltuie pe produse importate. Si creste importul! Nu vad cum acest ban contribuie la stabilitatea tarii… Sincer cred ca daca dispare acest ban, nu este nicio nenorocire. Din contra, lucrurile devin mai adevarate. Stim mai exact pe ce ne bazam. Dar, repet, nu cred ca Romania este pregatita pentru a-i primi pe acesti oameni. Nu exista nicio strategie pentru ei.